

Total No. of Pages—23

36T HIST
(EN/AS/BN/BD)

2 0 2 6**HISTORY**

Full Marks : 80
Pass Marks : 24

Time : 3 hours

126173

The figures in the margin indicate full marks for the questions

ALLOTMENT OF MARKS

Q. No. 1 carries 1 mark each	:	$1 \times 8 =$	8
Q. No. 2 carries 2 marks each	:	$2 \times 8 =$	16
Q. No. 3 carries 4 marks each	:	$4 \times 8 =$	32
Q. No. 4 carries 6 marks each	:	$6 \times 3 =$	18
Q. No. 5 carries 6 marks	:	$6 \times 1 =$	6
			Total = 80

(2)

1. Answer the following questions (any eight) :

1×8=8

নিম্নলিখিত প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যিকোনো আঠটা) :

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলিৰ যে-কোনো আটটিৰ উত্তৰ দাও :

গাহায়াব হোনায সৌলুফোরনি ফিন হো (জাযখিজায়া মোনদাঈন) :

(a) Name one major city of Harappan Civilization.

হৰপ্পা সভ্যতাৰ এখন প্রধান নগৰৰ নাম লিখাঁ।

হৰপ্পা সভ্যতাৰ একটি প্রধান নগৰেৰ নাম লেখো।

হৰপ্পা সোদোমসিনি মোনসে গাহাঈ নোগোরনি মুং লিৰ।

(b) Name the most powerful Mahajanapada in India between the sixth and the fourth centuries BCE.

খ্রীষ্টপূৰ্ব ষষ্ঠ আৰু চতুৰ্থ শতিকাৰ ভিতৰত ভাৰতৰ সকলোতকৈ শক্তিশালী মহাজনপদখনৰ নাম লিখাঁ।

খ্রীষ্টপূৰ্ব ষষ্ঠ ও চতুৰ্থ শতকেৰ ভিতৰে ভাৰতবৰ্ষেৰ সবথেকে শক্তিশালী মহাজনপদটিৰ নাম লেখো।

খৃষ্ট গিৰি দ'থি আরো ব্রৈথি জৌথাঈনি ভারতনি বয়নিখুইবো গোহোগোৱাসিন মহাজন'পদনি মুং লিৰ।

(c) Who did not accept Ekalavya as his disciple?

কোনে একালব্যাক নিজৰ শিষ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰা নাছিল?

কে একলব্যকে নিজেৰ শিষ্য হিসাবে গ্ৰহণ করেননি?

একলব্যখৌ সোৱ গাবনি সোলোঁসা মহৰৈ আজাবাখৌমোন?

(d) Name any one of the Tripitaka.

'ত্ৰিপিটক'ৰ যিকোনো এখনৰ নাম লিখাঁ।

'ত্ৰিপিটক'-এৰ যে-কোনো একটিৰ নাম লেখো।

জাযখিজায়া মোনসে 'ত্ৰিপিটক'নি মুং লিৰ।

(3)

(e) Who was the greatest king of Koch kingdom?

কোচ ৰাজ্যৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ ৰজা কোন আছিল ?

কোচ ৰাজ্যৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ ৰাজা কে ছিলেন ?

ক'চ ৰায়জোনি দেৱসিন ৰাজায়া সোৱমোন?

(f) Who was the author of *Sakari Feti Buranji*?

‘চকৰী ফেটি বুৰঞ্জী’ৰ লেখক কোন আছিল ?

‘সকৰী ফেটি বুৰঞ্জী’-ৰ লেখক কে ছিলেন ?

‘চকৰি ফেটি বুৰঞ্জী’নি (জাৰিমিন) লিৰগিৰিয়া সোৱমোন?

(g) What is the title of Bernier's travel account on India?

বাৰ্নিয়াৰৰ ভাৰত সম্পৰ্কীয় ভ্ৰমণ বৃত্তান্তখনৰ নাম কি ?

বাৰ্নিয়াৰেৰ ভাৰত সম্পৰ্কীয় ভ্ৰমণবৃত্তান্তটিৰ নাম কী ?

বাৰ্নিয়াৰনি ভাৰত দাবৰায়নাথনি লিৰবিদাংনি মুড়া মামোন?

(h) Which God is worshipped in the Nava Vaishnav Dharma or Neo-Vaishnavism?

নৱ-বৈষ্ণৱ ধৰ্মত কোন দেৱতাৰ পূজা কৰা হয় ?

নৱ-বৈষ্ণৱ ধৰ্মে কোন দেৱতাৰ পূজা কৰা হয় ?

নৱবৈষ্ণৱ দোহোৱোমাৱ সোৱ মোদাঈখৌ সিৰিনাথ জাযো?

(4)

(i) Who was the greatest king of the Vijayanagara Empire?

বিজয়নগৰ সাম্ৰাজ্যৰ আটাইতকৈ শ্ৰেষ্ঠ বজাজন কোন আছিল ?

বিজয়নগৰ সাম্ৰাজ্যৰ শ্ৰেষ্ঠ ৰাজা কে ছিলেন ?

বিজয়নগৰ সাম্ৰাজ্যোনি বয়নিখুইবো দেৱসিন ৰাজায়া সোৱমোন?

(j) In which empire was the Mansabdari system used?

মনচবদাৰী প্ৰথা কোন সাম্ৰাজ্যত ব্যৱহৃত হৈছিল ?

মনসবদাৰী প্ৰথা কোন সাম্ৰাজ্যে ব্যৱহৃত হৈছিল ?

মনসবদাৰী খান্দিখৌ বৰে সাম্ৰাজ্যোআব বাহাযদোঁমোন?

(k) Who were made the owners of land under the Permanent Settlement?

চিৰস্থায়ী বন্দবস্তৰ অধীনত ভূমিৰ মালিক কাক কৰা হৈছিল ?

চিৰস্থায়ী বন্দোবস্তৰ অধীনে ভূমিৰ মালিক কাদের কৰা হৈছিল ?

অৱায়থা ৱাদায় খানায়নি দাৱৈ সোৱখৌ হানি বিগোমা খালামনায় জাদোঁমোন?

(l) In which year did the Sepoy Mutiny take place?

কোন চনত চিপাহী বিদ্ৰোহ ঘটিছিল ?

কোন সনে সিপাহী বিদ্ৰোহ ঘটেছিল ?

বৰে মাযথাইয়াব সান্দি বিগ্ৰায়নায়া জাদোঁমোন?

(5)

2. Answer the following questions in brief (any eight) :

2×8=16

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ চমু উত্তৰ দিয়া (যিকোনো আঠটা) :

নিচের প্রশ্নগুলির সংক্ষিপ্ত উত্তর দাও (যে-কোনো আটটি) :

गाहायनि सोलुंफोरनि सुंदोबै फिननाय हो (जायखिजाया मोनदाइन) :

(a) Mention two characteristics of the script of the Harappan Civilization.

হৰপ্পা সভ্যতাৰ লিপিৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

হৰপ্পা সভ্যতাৰ লিপিৰ দুটি বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰো।

हरप्पा सोदोमसिनि हांखोनि मोननै आखुथाइ लिर।

(b) Which two languages were commonly used in the earliest inscription?

প্ৰাচীন লিপিত কোন দুটা ভাষা সাধাৰণতে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল?

প্ৰাচীন লিপিতে সাধাৰণত কোন দুটি ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল?

गिबिसिन अन्थाइ दान हांखोआव माबे मोननै रावखौ गाहाइयै बाहायदोमोन?

(c) Write any two duties fixed by the *Manusmriti* for the Chandalas.

চণ্ডালৰ বাবে 'মনুস্মৃতি'য়ে নিৰ্ধাৰণ কৰা যিকোনো দুটা কৰ্তব্য লিখা।

চণ্ডালদের জন্য 'মনুস্মৃতি' নিৰ্ধাৰিত যে-কোনো দুটি কৰ্তব্য লেখো।

'मनुस्मृति'या थि खालामनानै होनाय चन्दालफोरनि बिबान एबा हाबाफोरनि जायखिजाया मोननै लिर।

(6)

(d) Which two famous Chinese Buddhist monks visited India?

চীনৰ কোন দুজন প্ৰসিদ্ধ বৌদ্ধ ভিক্ষুৱে ভাৰত ভ্ৰমণ কৰিছিল ?

চীনদেশেৰে কোন দুজন প্ৰসিদ্ধ বৌদ্ধ ভিক্ষুক ভাৰত ভ্ৰমণ কৰেছিলেন ?

সোৱ সানৈ মুঁদাংখা চীননি বৌদ্ধ দোহোৱোমাৰি সুবুংফোৱা ভাৰতসিম দাবৰায ফৈদোঁমোন?

(e) Who led the Ahom forces in the Battle of Saraighat and what was its result?

শৰাইঘাটৰ যুদ্ধত আহোম সেনাবাহিনীক কোনে নেতৃত্ব দিছিল আৰু এই যুদ্ধৰ ফলাফল কি আছিল ?

সৰাইঘাট যুদ্ধে অহোম সেনাবাহিনীকে কে নেতৃত্ব দিয়েছিলেন এবং এই যুদ্ধেৰ ফলাফল কী হয়েছিল ?

সৰাইঘাটনি দাবহায়াব আহম সানথ্ৰি হান্জাখৌ সোৱ দৈদেনদোঁমোন আৱো বে দাবহানি ফিথাইয়া মা জাদোঁমোন?

(f) Where and in which year was the Pandu Congress Session held?

পাণ্ডু কংগ্ৰেছ অধিবেশন ক'ত আৰু কোন চনত অনুষ্ঠিত হৈছিল ?

পাণ্ডু কংগ্ৰেছ অধিবেশন কোথায় ও কোন সালে অনুষ্ঠিত হয়েছিল ?

পাণ্ডু কংগ্ৰেছ জথুম্মায়া মাৰেয়াব আৱো মা মাথথাইয়াব খুঁজাদোঁমোন?

(7)

(g) What were the two kinds of postal system in India according to Ibn Battuta?

ইবন বটুতার মতে ভারতত প্রচলিত দুটা ডাকব্যবস্থা কি আছিল ?

ইবন বটুতার মতে ভারতে প্রচলিত দুটি ডাকব্যবস্থা কী ছিল ?

ইবন বটুতানি বাদিযৈ ভারতনি মোননৈ রোখোমনি দাক-রাহায়া মা মামোন?

(h) What is Khanqah?

খানকাহ কি ?

খানকাহ কী ?

খানকাহআ মা?

(i) What is Jama and Hasil?

জমা আৰু হাটিল কি ?

জমা ও হাসিল কী ?

জমা আরো হাসিলআ মা?

(8)

(i) Give two reasons for Santhal Rebellion.

চাঁওতাল বিদ্রোহৰ দুটা কাৰণ লিখাঁ।

সাঁওতাল বিদ্রোহৰ দুটি কাৰণ লেখো।

সাবথাল বিগ্ৰায়নাযনি জাহোন মোননৈ লিৰ।

3. Answer the following questions (any eight) :

4×8=32

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যিকোনো আঠটা) :

নিচের প্রশ্নগুলির উত্তর দাও (যে-কোনো আটটি) :

गाहायनि सौलुफोरनि फिननाय हो (जायखिजाया मोनदाइन) :

(a) Describe the important features of the Great Bath of Mohenjo-daro.

মহেঞ্জোদাৰোৰ বৃহৎ স্নানাগাৰৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্যসমূহ বৰ্ণনা কৰাঁ।

মহেঞ্জোদাৰোৰ বৃহৎ স্নানাগাৰেৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্যগুলি বৰ্ণনা কৰো।

महेन्ज'दार'नि गेदेर दुगैग्रान'नि मुखजाथाव आखुथाइफोरखौ फोरमाय।

(b) Write a note on the administrative system of the Mauryan empire.

মৌৰ্য সাম্ৰাজ্যৰ প্ৰশাসনিক ব্যৱস্থাৰ ওপৰত এটা টোকা লিখাঁ।

মৌৰ্য সাম্ৰাজ্যেৰ প্ৰশাসনিক ব্যবস্থার উপর একটি টীকা লেখো।

मौर्य साम्राज्योनि खुंथाइयारि खान्धिनि सोमोन्दै सुंदयै लि।

(9)

- (c) Explain the concept of 'Gotra' and its significance in early societies.

গোত্ৰৰ ধাৰণা আৰু প্ৰাচীন সমাজত ইয়াৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে বিৱৰণ দিয়া।

গোত্ৰৰ ধাৰণা ও প্ৰাচীন সমাজে এৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে বিৱৰণ দাও।

গত্ৰ সানসি আরো गिबिसिन् समाजाव बेनि गोनांथिनि सोमोन्दै लि॥

- (d) Write a short note on Gandhara school of art.

গান্ধাৰ শিল্প শৈলীৰ সম্পৰ্কে এটা সংক্ষিপ্ত টোকা লিখা।

গান্ধাৰ শিল্প শৈলীৰ সম্পৰ্কে একটি সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো।

गान्धारा आरिमु फरायसालिनि सोमोन्दै सुंदयै लि॥

- (e) Write briefly about the social condition of ancient Assam.

প্ৰাচীন অসমৰ সামাজিক অৱস্থাৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

প্ৰাচীন আসামেৰ সামাজিক অবস্থাৰ বিষয়ে সংক্ষেপে লেখো।

गोदोनि गिबि आसामनि समाजारि थासारिनि सोमोन्दै गुसुडै लि॥

(10)

- (f) Analyze the evidence of slavery provided by Ibn Battuta in India.

ইবন বটুতাই ভাৰতত দেখা দাসপ্ৰথাৰ বিষয়ে কি উল্লেখ কৰিছে বৰ্ণনা কৰা।

ইবন বটুতা ভাৰতে দেখা দাসপ্ৰথাৰ বিষয়ে কী উল্লেখ কৰেছেন বৰ্ণনা কৰো।

इबन बटुताआ होनाय गलाम खान्तिनि फोरमानफोरखौ बिजिरनानै लिर।

- (g) State the main features of Bhakti tradition.

ভক্তি পৰম্পৰাৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

ভক্তি পৰম্পৰাৰ মূল বৈশিষ্ট্যগুলি উল্লেখ কৰো।

भक्ति दोरोनि गाहाइ आखुथाइफोरखौ फोरमाय।

- (h) Discuss the role played by the Amara-Nayaka in the Vijayanagara Empire.

বিজয়নগৰ সাম্ৰাজ্যত অমৰ-নাযকৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

বিজয়নগৰ সাম্ৰাজ্যে অমর-নাযকের ভূমিকা আলোচনা কৰো।

বিজয়নগৰ সাম্ৰাজ্যোআব অমর नायकनि होनाय बिफावखौ सावराय।

(11)

- (i) Explain the role played by women in the agrarian society during Mughal period.

মোগল যুগত কৃষিপ্রধান সমাজত মহিলাসকলৰ ভূমিকা বৰ্ণনা কৰা।

মোঘল যুগে কৃষিপ্রধান সমাজে মহিলাদের ভূমিকা বর্ণনা কৰো।

मगल मुगायाव आबादारि समाजनि फारसे आइजोफोरनि होनाय बिफावखौ फोरमाय।

- (j) How did American Civil War affect the lives of the peasants in India?

আমেৰিকাৰ গৃহযুদ্ধই ভাৰতৰ কৃষকৰ জীৱনৰ ওপৰত কেনেকুৱা প্ৰভাৱ পেলাইছিল?

আমেৰিকাৰ গৃহযুদ্ধ ভাৰতবৰ্ষৰ কৃষকদের জীবনে কী ধৰনের প্ৰভাৱ ফেলেছিল?

আমেৰিকানি নখৰাৰি দাবহায়া ভাৰতনি আৰাৱাৰিফোৰনি জিউৱাব মাৰাদি গোহোম খোজ্জলৈদোঁমোন?

- (k) What steps did the British take to quell the Revolt of 1857?

১৮৫৭ চনৰ বিদ্ৰোহ দমনৰ বাবে বৃটিছসকলে কি ব্যৱস্থা লৈছিল?

১৮৫৭ সনের বিদ্ৰোহ দমনের জন্য ব্ৰিটিশেরা কী ব্যৱস্থা নিয়েছিল?

1857 मायथाइनि बिग्रायनायखौ दबथायनो थाखाय इंराजफोरा/बृतिसफोरा मा राहा लार्दोमोन?

(12)

(l) Why was the Cripps Mission not accepted by the Indian leaders?

ভাৰতীয় নেতাসকলে ক্ৰিপ্ছ মিছনক কিয় গ্ৰহণ নকৰিলে ?

ভাৰতবৰ্ষৰ নেতারা ক্ৰিপ্স মিশন গ্ৰহণ কৰেননি কেন ?

ভাৰতনি দৈদেণিগিৰিফোৰা ক্ৰিপ্স মিসনখৌ মানো আজাবনানৈ লায়াক্ৰৈমোন ?

(m) How did the contemporary political situation in India influence the drafting of the Constitution?

ভাৰতৰ সমসাময়িক ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতিয়ে সংবিধান ৰচনাত কেনেধৰণৰ প্ৰভাৱ পেলাইছিল ?

ভাৰতৰ সমসাময়িক ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতি সংবিধান ৰচনায় কী ধৰণেৰ প্ৰভাৱ ফেলেছিল ?

ভাৰতনি সমব্ৰাহ্মসমন্নি ৰাজখন্ঠিযাৰি থাসাৰিয়া সংবিজিৰ লিৰনায়াব মাৰ্বোৰৈ গোহোম খোজ্লেদৌমোন ?

(n) Why is the 1942 National Movement called a mass movement?

১৯৪২ৰ জাতীয় আন্দোলনক কিয় গণ-আন্দোলন বুলি কোৱা হয় ?

১৯৪২-এৰ জাতীয় আন্দোলনকে কেন গণ-আন্দোলন আখ্যা দেওয়া হয় ?

১৯৪২ মাযথাইনি মাহাৰিয়াৰি সোমাবসাৰনাযখৌ মানো সুবুং সোমাবসাৰনায বুনায জাযো ?

(13)

4. Read the given passages carefully and answer the questions that follow : 6×3=18

তলত দিয়া উদ্ধৃতিখণ্ডসমূহ মনোযোগেৰে পঢ়ি প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখাঁ :

নীচের পাঠ্যাংশগুলি ভালো করে পড়ে এবং সংলগ্ন প্রশ্নগুলির উত্তর দাও :

गाहायाव होनाय फराखौ गोसो होनाई फराय आरो उननि सौलुफोरनि फिन हो :

(a) *Draupadi's Question* :

Draupadi is supposed to have asked Yudhishthira, whether he had lost himself before staking her. Two contrary opinions were expressed in response to this question.

One, that even if Yudhishthira had lost himself earlier, his wife remained under his control, so he could stake her.

Two, that an unfree man (as Yudhishthira was when he had lost himself) could not stake another person.

The matter remained unresolved. Ultimately, Dhritarashtra restored the Pandavas and Draupadi to their personal freedom.

Questions :

(i) Why did Yudhishthira stake Draupadi?	1
(ii) What was the question she asked?	1
(iii) Between the two opinions, which one went in Draupadi's favour?	2
(iv) Does the episode reflect the status of women in the days of the Mahabharata?	2

(14)

দ্রৌপদীৰ প্ৰশ্ন :

দ্রৌপদীয়ে যুধিষ্ঠিৰক প্ৰশ্ন কৰিছিল যে, তেওঁ পাশা খেলত নিজকে তেওঁ (দ্রৌপদী)ক বাজী ধৰাৰ পূৰ্বে নে পিছত হাবিছিল? ইয়াৰ উত্তৰত দুটা বিপৰীতধৰ্মী মন্তব্য শুনা গৈছিল।

প্ৰথমতে, যদি পূৰ্বে হাবিছিল, তথাপি পত্নী হিচাপে দ্রৌপদী যিহেতু তেওঁৰ বশত আছিল, সেইবাবে যুধিষ্ঠিৰৰ নিজ পত্নীক বাজী ধৰাৰ অধিকাৰ আছিল।

দ্বিতীয়তে, যুধিষ্ঠিৰৰ দৰে এজন অমুক্ত পুৰুষ (যিহেতু তেওঁ নিজকো বাজীত হাবিছিল তেনে এজনে) আন এজনক বাজী ধৰিব নোৱাৰে।

বিষয়টি অমীমাংসিত থাকিল। শেষত ধৃতৰাষ্ট্ৰই পাণ্ডৱসকলক আৰু দ্রৌপদীক তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত স্বাধীনতা পুনৰপ্ৰদান কৰিলে।

প্ৰশ্নসমূহ :

(i) যুধিষ্ঠিৰে দ্রৌপদীক কিয় বাজী ধৰিছিল?	1
(ii) দ্রৌপদীয়ে যুধিষ্ঠিৰক কি সুধিছিল?	1
(iii) উক্ত দুটা মতৰ কোনটো দ্রৌপদীৰ সপক্ষে?	2
(iv) এই ঘটনাটোৱে মহাভাৰতৰ দিনত মহিলাৰ সামাজিক মৰ্যাদা প্ৰতিফলিত কৰেনে?	2

দ্রৌপদীৰ প্ৰশ্ন :

দ্রৌপদী যুধিষ্ঠিৰকে প্ৰশ্ন কৰেছিল যে তিনি পাশা খেলায় নিজেকে তাকে (দ্রৌপদী) বাজী ধৰাৰ পূৰ্বে না পৰে হেৰেছিল? এৰ উত্তৰে দুটি বিপৰীতধৰ্মী মন্তব্য শোনা গিয়েছিল।

প্ৰথমত, যদি পূৰ্বে হেৰেছিল, তথাপি পত্নী হিসাবে দ্রৌপদী তাঁৰ বশে ছিলেন, সেজন্য যুধিষ্ঠিৰেৰ নিজৰ পত্নীকে বাজী ধৰাৰ অধিকাৰ ছিল।

(15)

দ্বিতীয়ত, যুধিষ্ঠির-এর মতো একজন আবদ্ধ পুরুষ (কারণ সে নিজেকে বাজীতে হেরেছিলেন তেমন একজন), অন্য একজনকে বাজী ধরতে পারেন না।

বিষয়টি অস্বীকার্যসিত থাকল। শেষে ধৃতরাষ্ট্র পাণ্ডব ও দ্রৌপদীকে তাঁদের ব্যক্তিগত স্বাধীনতা পুনরায় প্রদান করলেন।

প্রশ্নসমূহ :

(i) যুধিষ্ঠির দ্রৌপদীকে কেন বাজী ধরেছিলেন ?	1
(ii) দ্রৌপদী যুধিষ্ঠিরকে কী জিজ্ঞেস করেছিলেন ?	1
(iii) উক্ত দুটি মতের কোনটি দ্রৌপদীর সপক্ষে ছিল ?	2
(iv) এই ঘটনাটি মহাভারতের দিনে মহিলাদের সামাজিক মর্যাদা প্রতিফলিত করে কি ?	2

দ্রৌপদীনি সৌথি :

ফোথায়নায় জায়োদি দ্রৌপদীয়া যুধিষ্ঠিরনাব সৌদৌমোনদি বিথাড়া বিখৌ খৈফোদাব খোরলৈনায়নি সিগাং গাবখৌ খোমানা লাদৌমোন নামা। বে সৌনায়নি ফিননায়াব মোননৈ গুবুন গুবুন বিবুংথিফোরখৌবো ফোথায়নায় জাদৌমোন।

সেথিয়াব জুদি যুধিষ্ঠিরা সিগাড়াব গাবখৌ খোমা লাদৌমোনব্লাবো, বিথানি বিসিয়া বিথানি সামলায়থিয়াব থাদৌমোন, জায়হা বিথাড়া বিথাজোখৌ বাজি দোননো হায়ো।

নৈথিয়াব, সাসে উদাং নডৈ মানসিয়া (যুধিষ্ঠিরনি বাদি জেব্লা বিয়ো গাবখৌ খোমা লাদৌমোন) গুবুন সাসে সুবুংখৌ।

বে বাথ্রাখৌ জায়াসৈ; জোবনায়াব ধৃতরাষ্ট্রআ পান্ডবফোর আরো দ্রৌপদীনো গাবসিনি গাবারি উদাংসিখৌ হোফিনদৌমোন।

সৌলুফোরখৌ :

(i) যুধিষ্ঠিরআ দ্রৌপদীখৌ মানো বাজি দোনখো?	1
(ii) দ্রৌপদীয়া যুধিষ্ঠিরনাব মা সৌদৌমোন?	1
(iii) বে মোননৈ বিবুংথিনি গেজেরাব ববে মোনসেয়া দ্রৌপদীনি ফারসে থাংখো?	2
(iv) বে জাথাইয়া মহাভারতনি সানফোরনি আইজোফোরনি থাথায়খৌ দিন্থিয়ো নামা?	2

(16)

(b) *The Bird Leaves its Nest :*

This is an excerpt by Ibn Battuta.

My departure from Tangier, my birthplace, took place on thursday... . I set out alone, having neither fellow-traveller...nor caravan whose party I might join, but swayed by an overmastering impulse within me and a desire long-cherished in my bosom to visit these illustrious sanctuaries. So I braced my resolution to quit all my dear ones, female and male, and forsook my home as birds forsake their nests....my age at that time was twenty-two years.

Ibn Battuta returned home in 1354, about 30 years after he had set out.

Questions :

- (i) What is the source of the passage? At what age Ibn Battuta leave his home and when did he return? 2
- (ii) What is the birthplace of Ibn Battuta? What was the motivation behind Ibn Battuta's journey? 2
- (iii) Discuss how Ibn Battuta's journey started. 2

চৰাই বাহৰ পৰা উৰিল :

এইটো ইবন বটুতাৰ টোকাৰ পৰা উদ্ধৃত :

বৃহস্পতিবাৰ মোৰ জন্মভূমি তাঞ্জিৰ পৰা মোৰ যাত্ৰা আৰম্ভ হৈছিল। মই অকলশৰে, লগত নাই কোনো সহযাত্ৰী, নাই কোনো দল যাৰ লগত মই সহযোগ কৰিব পাৰোঁ, কিন্তু মোৰ মনৰ মাজত থকা অদম্য সাহস আৰু ইচ্ছাই মোক এই প্ৰসিদ্ধ স্থান ভ্ৰমণৰ বাবে অহৰহ মনত খুন্দিয়াই আছে। সেই কাৰণে মই মোৰ সকলো পুৰুষ আৰু মহিলা আত্মীয়স্বজন ত্যাগ কৰাৰ সংকল্প ললো আৰু চৰাইয়ে

(17)

যেনেদৰে বাহ পৰিত্যাগ কৰে ঠিক তেনেদৰে ময়ো মাত্ৰ ২২ বছৰ বয়সত ঘৰ ত্যাগ কৰি ওলাই আহিলোঁ।

ইবন বটুতা ঘৰৰ পৰা ওলাই অহাৰ ৩০ বছৰৰ পিছত ১৩৫৪ খ্ৰীষ্টাব্দত পুনৰ ঘৰলৈ ঘূৰি যায়।

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) অংশটোৰ উৎস কি? ইবন বটুতাই কিমান বয়সত ঘৰৰ পৰা ওলাই যায় আৰু কেতিয়া ঘূৰি আহিল? 2
- (ii) ইবন বটুতাৰ জন্মস্থান ক'ত? ইবন বটুতাৰ এই যাত্ৰাৰ আঁৰৰ প্ৰেৰণা কি আছিল? 2
- (iii) ইবন বটুতাৰ যাত্ৰা কেনেকৈ আৰম্ভ হৈছিল আলোচনা কৰা। 2

পাখি নীড়ৰ পৰা বের হ'ল :

এই অংশটি ইবন বটুতাৰ টীকাৰ পৰা উদ্ধৃত :

বৃহস্পতিবাৰ আমাৰ জন্মভূমি তাজিকিৰ পৰা আমাৰ যাত্ৰা শুৰু। আমি একাকী, সঙ্গত কোনো যাত্ৰী নাই। নেই কোনো দল যাৰ সঙ্গত আমি সহযোগ কৰতে পাৰি। কিন্তু আমাৰ মনৰ মাজেৰে থাকে অদম্য সাহস ও ইচ্ছা এই প্ৰসিদ্ধ স্থান ভ্ৰমণৰ জন্ম অহৰহ আমাৰ মনকে উজ্জীৱিত কৰে। সেজন্য আমি আমাৰ সব পুৰুষ ও মহিলা আত্মীয়স্বজন ত্যাগ কৰাৰ সংকল্প নিলাম এবং পাখি যেনেদৰে নীড় পৰিত্যাগ কৰে ঠিক সেদৰে আমিও মাত্ৰ ২২ বছৰ বয়সে ঘৰ ত্যাগ কৰে বের হয়ে এসেছি।

ইবন বটুতা ঘৰৰ পৰা বের হয়ে আসার ৩০ বছৰ পৰ ১৩৫৪ সনে পুনৰায় ঘৰে ফিৰে যান।

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) অংশটিৰ উৎস কী? ইবন বটুতা কত বছৰ বয়সে ঘৰৰ পৰা বের হ'ল এবং কখন ফিৰে যান? 2
- (ii) ইবন বটুতাৰ জন্মস্থান কোথায়? ইবন বটুতাৰ এই যাত্ৰাৰ পিছনে প্ৰেৰণা কী ছিল? 2
- (iii) ইবন বটুতাৰ যাত্ৰা কীভাবে আৰম্ভ হৈছিল আলোচনা কৰো। 2

(18)

दावआ गावनि बासाखौ नागारबाय :

बेयो इबन बतुतायाव रायथिनाय खोन्दो :

आंनि जोनोम जायगा, तानजियारनिफ्राय आडो विसतिबार सानाव हारसिडै ओंखार बोदोमोन, आंजो लोगोसे रावबो दावबायग्रा लोगो एबा बालाहामा गेजेरजो थानाय रावबो दावबायारिफोरनि दोलोबो गैयामोन जायफोरजो आं लोगो जाफानो हागौमोन। नाथाय दावबायनायनि फारसे आंनि गोसोआव थानाय मोनसे गोगोम हास्थायनाय आरो बालाहामानि गेजेराव थानाय आस्रय थावनिफोरखौ (Sanctuaries) नायनो आंनि गोबाव समनि हास्थायनायनि थाखाय आं ओंखार बोदोमोन। बे बिथांखि लानानैनो आं गावनि नख'रनि गासै आंगोफोरखौ नागारनानै, दावआ गावनि बासाखौ नागारनाय बादि आं गावनि न'खौ नागारदोमोन। बै समाव आंनि बैसोआ 22 बोसोरमोन।

इबन बतुताया दावबायारि महरै ओंखारबोनायनि 30 बोसोरसोनि उनाव, 1354 मायथाइयाव गावनि न'आव थांफिनदोमोन।

सोलुफोरखौ :

- (i) बे फरानि फुंखाया मा? इबन बतुताया बेसे बैसोआव गावनि न'खौ नागारलांदोमोन आरो माब्ला फैफिनदोमोन? 2
- (ii) इबन बतुतानि जोनोम थावनिया मामोन? इबन बतुतानि दावबायनायनि आन्दोनि थुलुंगाया मामोन? 2
- (iii) इबन बतुतानि दावबायनाया माबोरै जागयदोमोन सावराय। 2

(c) *Buddhism in Practice* :

This is an excerpt from the *Sutta Pitaka*, and contains the advice given by the Buddha to a wealthy householder named Sigala :

In five ways should a master look after his servants and employees...by assigning them work according to their strength, by supplying them with food and wages, by tending them in sickness; by sharing delicacies with them and by granting leave at times.

(19)

In five ways should the clansmen look after the needs of Samanas (those who have renounced the world) and Brahmanas : by affection in act and speech and mind, by keeping open house to them and supplying their worldly needs.

There are similar instructions to Sigala about how to behave with his parents, teacher and wife.

Questions :

- (i) In this excerpt, who is giving advice and to whom? 2
- (ii) According to *Sutta Pitaka*, how should a master look after his servants and employees? 2
- (iii) In what ways the clansmen should look after the needs of samanas? 2

কাৰ্যতঃ বৌদ্ধ ধৰ্মৰ প্ৰয়োগ :

বুদ্ধই ছিগাল নামেৰে এজন সম্পদশালী গৃহস্থক দিয়া উপদেশসম্বলিত এই পাঠটো 'সুত্ত পিতক'ৰ পৰা লোৱা হৈছে :

এজন গৰাকীয়ে তেওঁৰ কৰ্মচাৰী আৰু লগুৱাক পাঁচ প্ৰকাৰে চোৱাচিতা কৰিব লাগে...তেওঁলোকৰ শক্তি অনুসৰি কাৰ্যভাৰ, খাদ্য আৰু মজুৰী, মাজে-সময়ে কামৰ পৰা ছুটি আৰু বোগৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হ'লে পৰিচৰ্যা দিয়াৰ উপৰি তেওঁলোককো সুস্বাদু আহাৰৰ ভাগ দিব লাগে।

যিকোনো গোষ্ঠীৰ লোকে পাঁচ প্ৰকাৰে সমন (সংসাৰত্যাগী লোক) আৰু ব্ৰাহ্মণসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰতি চকু দিব লাগে : কৰ্ম, কথা-বতৰা আৰু মনত তেওঁলোকৰ প্ৰতি মৰম ভাব পোষণ, তেওঁলোকৰ বাবে ঘৰৰ দুৱাৰ মুকলি ৰখাৰ উপৰি তেওঁলোকলৈ সাংসাৰিক প্ৰয়োজনীয় বস্তু সৰবৰাহ।

নিজ পিতা-মাতা, গুৰু আৰু পত্নীৰ ক্ষেত্ৰতো কি ব্যৱহাৰ কৰা উচিত সেই সম্পৰ্কেও ছিগালক নানা ধৰণৰ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল।

(20)

প্রশ্নসমূহ :

- (i) এই পাঠটিত কোনে আৰু কাক উপদেশ দিছে? 2
- (ii) 'সুত্ত পিটক' অনুসৰি এজন গৰাকীয়ে তেওঁৰ কৰ্মচাৰী আৰু লগুৱাক কেনেদৰে চোৱাচিতা কৰিব লাগে? 2
- (iii) এটা গোষ্ঠীৰ লোকে সমনসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰতি কেনেধৰণেৰে লক্ষ্য ৰাখিব লাগে? 2

বৌদ্ধ ধৰ্মৰ প্ৰয়োগ :

বুদ্ধ সিগাল নামে একজন সম্পদশালী গৃহস্থকে দেওয়া উপদেশ সম্বলিত এই পাঠটি 'সুত্ত পিটক'-এৰ থেকে নেওয়া হয়েছে :

একজন গৃহস্থকে তাৰ কৰ্মচাৰী ও চাকৰদেৱ পাঁচ প্ৰকাৰে দেখাশোনা কৰতে হয়...তাদেৱ শক্তি অনুসাৰে কাৰ্যভাৱ, খাদ্য ও মজুৰী, মাঝে মध्ये কাজেৰ থেকে ছুটি ও ৰোগেৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হলে পৰিচৰ্যা কৰাৰ পৰেও তাদেৱকে সুস্থাদু আহাৰেৰ ভাগ দিতে হয়।

যে-কোনো গোষ্ঠীৰ লোককে পাঁচ প্ৰকাৰে শ্ৰমণ (সংসাৰত্যাগী লোক) ও ব্ৰাহ্মণদেৱ প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰতি নজৰ দিতে হয় : কৰ্মে, কথা-বাৰ্তায় ও মনে তাদেৱ প্ৰতি স্নেহভাব পোষণ, তাদেৱ জন্ম ঘৰেৰ দৰজা অবাধ ৰাখা, উপৰন্ত তাদেৱকে সাংসাৰিক প্ৰয়োজনীয় বস্তু সৰবৰাহ কৰা প্ৰয়োজন।

নিজেৰ পিতা-মাতা, গুৰু ও পত্নীৰ ক্ষেত্ৰেও কী ধৰনেৰ ব্যৱহাৰ কৰা উচিত সেই সম্পৰ্কেও সিগালকে নানাধৰনেৰ নিৰ্দেশ দেওয়া হয়েছিল।

প্রশ্নসমূহ :

- (i) এই পাঠটিতে কে, কাকে উপদেশ দিয়েছিলেন? 2
- (ii) 'সুত্ত পিটক' অনুসাৰে একজন গৃহস্থকে তাৰ কৰ্মচাৰী ও চাকৰদেৱ কীভাবে দেখাশোনা কৰা উচিত? 2
- (iii) যে-কোনো গোষ্ঠীৰ লোকদেৱ শ্ৰমণদেৱ প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰতি কী ধৰনেৰ লক্ষ্য ৰাখতে হয়? 2

(21)

बाहायथायारि बुद्धखान्ति :

बेखौ 'सुत्त पितक'निफ्राय लानाय जादों। सिगाल मुंनि सासे दोहोनि सुबुंखौ बुंदों :

बिगोमाया गावनि दाहोनाफोरखौ मोनबा नोजोरजों नायनांगौ—बिसोरनि गोहो बादियै खामानि गथायनाय, बिसोरनो जानाय आरो हाजिरा गथायनाय, जब्रा समाव जोथोन लानाय, जानाय मुवाखौ बाहागो होनाय आरो आजिरा होनाय।

मोनबा नोजोरजों बहुमखौ एंगारनाय (Samanas) आरो ब्रह्मनफोरखौ नायनांगौ—मावनाय आरो बुंनायाव अननाय होनाय, बिसोरनि थाखाय न'नि दरजाखौ अराय खेवना दोननाय, आरो बिसोरनो गोनां जानाय मुवाफोरखौ जगार होनाय।

गावनि बिसि, बिमा-बिफा आरो फोरोंगिरिफोरखौ नोजोर होनांगौनि बागैबो बे एखे रोखोमनि बिथोनखौनो होदोंमोन।

सौलुफोरखौ :

- (i) बे फरायाव सोरो आरो सोरखौ बोसोन होदोंमोन? 2
- (ii) 'सुत्त पितक'नि बादिब्ला, सासे बिगोमाया गावनि दाहोना आरो मावग्राफोरखौ माब्रै नायनांगौ? 2
- (iii) समनफोरनि गोनांथिखौ मा राहाजों सुफुं नांगौ? 2

5. (a) Draw a map of India and locate the following : 3+3=6

ভাৰতৰ মানচিত্ৰ এখন অংকন কৰি নিম্নলিখিত অবস্থানসমূহ নিকপণ কৰা :

ভাৰতবৰ্ষৰ এটি মানচিত্ৰ অংকন কৰে নিম্নলিখিত অবস্থানসমূহ নিকপণ কৰো :

भारतनि मान सावगारि आखि आरो गाहायाव होनाय थावनिफोरखौ दिन्धि :

(i) A major Buddhist site

এখন প্রধান বৌদ্ধ স্থান

একটি প্রধান বৌদ্ধ স্থান

मोनसे गाहाइ बौद्ध थावनि

(ii) Place of Jallianwala Bagh Massacre

জালিয়ানওয়ালাবাগ হত্যাকাণ্ডৰ স্থান

জালিয়ানওয়ালাবাগ হত্যাকাণ্ডৰ স্থান

जालियावाला बागनि बुथारगुलुनाय थावनि

(22)

(iii) One centre of National Movement of India

ভাৰতৰ জাতীয় আন্দোলনৰ এখন মুখ্য কেন্দ্ৰ

ভাৰতৰ জাতীয় আন্দোলনৰ একাটি মুখ্য কেন্দ্ৰ

ভাৰতনি মাহাৰিয়ারি সোমাবসারনাথনি মোনসে গাহাডু থাবনি

Or / নাইবা / অথবা / এবা

(b) Draw a map of India and locate three sites of Harappan Civilization. 3+3=6

ভাৰতৰ এখন মানচিত্র অংকন কৰি হৰপ্পা সভ্যতাৰ তিনিটা স্থান চিহ্নিত কৰা।

ভাৰতবৰ্ষৰ একাটি মানচিত্র অংকন কৰে হৰপ্পা সভ্যতাৰ তিনিটা স্থান চিহ্নিত কৰো।

ভাৰতনি মানসাবগাৰি আখি আরো হৰপ্পা সোদোমপ্পিনি গংথাম নোগোৰফোৰখৌ দিন্থি।

★★★

126173

126173